

พิธียกเสาเอก

ชาวไทยในสมัยก่อนต่างมีความเชื่อกันอยู่หลากหลายแบบด้วยกัน ซึ่ง ความเชื่อสำหรับการจะสร้างบ้านให้ผ่านไปด้วยง่ายตายและอยู่อย่างมั่นคง ทำให้เกิดพิธียกเสาเอกขึ้นมาซึ่งเสาเอก คือ เสาต้นแรกของเรือนที่จะยกขึ้น อันเกี่ยวกับพิธีทางไสยศาสตร์ มีการกำหนดฤกษ์ยาม ทิศทาง ตามแต่หมอจะเป็นผู้ดูให้

การทำพิธียกเสาเอกจะทำงานก่อสร้างมีความราบรื่นไม่มีปัญหาและอุปสรรคและเมื่อได้เข้าอยู่บ้านหลังที่สร้างแล้วจะทำให้ผู้อยู่เย็นเป็นสุข และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

ซึ่งเป็นความเชื่อและเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมา

และบ้านทุกหลังที่มีการก่อสร้าง

มักจะทำพิธียกเสาเอกเพื่อเป็นสิริมงคลต่อการอยู่อาศัย

แต่พิธีการ

และขั้นตอนอาจแตกต่างกันในรายละเอียด

บ้านบางหลังจะทำพิธียกเสาเอก

โดยพระอาจารย์ที่เคารพนับถือ

บางหลังทำพิธีโดยพราหมณ์

และบางหลังทำพิธีโดยผู้ใหญ่หรือบุคคลที่เคารพนับถือ

การกำหนดฤกษ์เสาเอก

การกำหนดฤกษ์เสาเอกนั้น ส่วนใหญ่ก็ต้องให้ผู้ที่เราคบถือ เช่น พระอาจารย์ พราหมณ์ หรือผู้ใหญ่ที่เราคบถือ ดูฤกษ์ดูยามในการทำพิธียกเสาเอกให้ โดยท่านเหล่านั้นก็จะหาวันและเวลาที่เป็นมงคลให้เหมาะสมกับช่วงเวลาที่เราสะดวกที่จะสร้างด้วย

ถ้าหากไม่มีเวลาหรือไม่สะดวกในการตามหาพระอาจารย์ทั้งหลายมาให้ฤกษ์ให้ยาม

คุณอาจจะหาฤกษ์ด้วยตนเองก็ได้

โดยอาจจะดูจากปฏิทิน

100

ปี

หรือหาซื้อหนังสือโหราศาสตร์

ประเภทสรุปรวมฤกษ์ประจำทั้งปี

ซึ่งหนังสือพวกนี้จะออกวางตลาดตอนปลายปีทุกปี

ลองอ่านและหาฤกษ์ด้วยตนเองได้

การทำพิธียกเสาเอกกับขั้นตอนการสร้างบ้าน

ในสมัยโบราณ การก่อสร้างบ้านส่วนใหญ่เป็นการสร้างบ้านไม้ เสาบ้านก็เป็นเสาไม้ ดังนั้นฤกษ์ลงเสาเอกก็คือ ฤกษ์เวลาที่เรานำเสาหลักของบ้านหย่อนลงสู่หลุมที่เตรียมเอาไว้ จัดเสาให้ตั้งตรง และเอาไม้ค้ำยันค้ำไว้ เอาดินกลบหลุมทั้งหมด แต่ในปัจจุบัน ขั้นตอน และวิธีการก่อสร้างได้เปลี่ยนไป อาคารปัจจุบันส่วนใหญ่แล้วแต่เป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ต้องมีการตอกเสาเข็ม ต้องมีการเทฐานราก ทำตอม่อ แล้วจึงจะขึ้นเสาโผล่พื้นดินได้ ดังนั้นก่อนอื่นเราต้องมาทำความเข้าใจว่าพิธียกเสาเอกกับการสร้างในปัจจุบันที่เป็นโครงสร้างคอนกรีตนั้น เขาทำกันในช่วงไหนของการก่อสร้าง ซึ่งจากประสบการณ์ในการก่อสร้างที่ผ่านมา พิธียกเสาเอก จะทำกันได้โน

3

ลักษณะดังนี้

1. ยึดเวลาที่ตอก (เจาะ) เสาเข็มต้นแรก หรือเวลาที่ตอก (เจาะ) เสาเข็มต้นที่กำหนดให้เป็นเสาเอก (น่าจะเรียกได้ว่าเป็น “ฤกษ์” เข็มเอก)
2. ยึดเวลาที่ยกเสาหลักเสริม เทคอนกรีตฐานราก (จะเทคอนกรีตฐานรากพร้อมกับการตั้งเหล็กเสาดันที่เป็นเสาเอก)
3. ยึดเวลาที่มีการเทคอนกรีตหล่อเสาอาคารจริงๆ (ซึ่งอาจจะตั้งหลังจากเริ่มทำการก่อสร้างแล้วเป็นเดือน)

โดยในที่นี้เราจะกล่าวถึงเฉพาะการเตรียมการเตรียมของใช้และขั้นตอนในการยกเสาเอกแบบที่ยึดเวลาที่ยกเสาหลักเสริมขึ้นตั้งและเทคอนกรีตฐานราก ซึ่งเป็นลักษณะที่การสร้างบ้านส่วนใหญ่ในปัจจุบันใช้กัน

การเตรียมการหน้างานในพิธียกเสาเอก

การเตรียมหน้างานก่อสร้างให้พร้อมก่อนการทำพิธียกเสาเอกถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าฤกษ์ ในพิธียกเสาเอก เป็นฤกษ์เวลาที่แน่นอน เช่นบางหลังกำหนดที่เวลา

9.09

น.

ดังนั้นการเตรียมการงานที่ไม่พร้อมอาจทำให้เกิดปัญหาหลัก

ทำให้เกิดความผิดพลาดไม่ตรงกัน

ฤกษ์ที่กำหนดไว้

เกิดความไม่สบายใจได้

ดังนั้นการเตรียมการงานให้มีความพร้อมนั้นจะต้องจัดเตรียมงานดังนี้

1. การเตรียมพื้นที่ โดยรอบของบริเวณที่จะทำพิธีให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการทำพิธี
2. ชุดหลุมฐานรากที่จะทำพิธีให้มีขนาดความลึกและความกว้างตามแบบ
3. ปรับพื้นที่กันหลุมให้เรียบร้อยเก็บเศษปูนเศษไม้ให้หมด ปรับระดับให้เรียบด้วยทรายหยาบ
4. เตรียมผูกเหล็กเสริมฐานรากไว้ด้านบน พร้อมทั้งจะยกลงตอนทำพิธี
5. เตรียมผูกเหล็กเสาที่จะทำการยกเสาเอกวางพาดไว้ ตรงปากหลุมโดยยกหัวเสาให้สูงชันกว่าโคนเสา
6. เตรียมคอนกรีตให้พร้อมเพื่อเตรียมเทหลังจากที่ยกเสาเหล็กขึ้นตั้งแล้ว

การเตรียมของใช้ในพิธียกเสาเอก

การเตรียมของใช้ในพิธียกเสาเอกนั้นมีอยู่หลายตำราด้วยกัน แล้วแต่ผู้ที่เรานับถือที่จะดำเนินการทำพิธีให้เป็นผู้กำหนด แต่ในที่นี้เราจะอ้างอิงจาก “ศาสนพิธี” ในหนังสือพุทธศาสตร์

ปีที่

43

อันดับที่ 1/2543

โดยการเตรียมของใช้ในพิธียกเสาเอกมีดังนี้

1. จัดโต๊ะหมู่บูชา 1 ชุด พร้อมเครื่องสักการะ (ถ้าประสงค์)
2. จัดปัจจัยไทยธรรมถวายพระ 1 ชุด (กรณีนิมนต์พระมาประพรมน้ำมนต์ที่หลุม และเจริญชัยมงคลคาถา)
3. เครื่องบูชาฤกษ์หรือสังเวทเวทดา (จัดย่อส่วนก็ได้ ดูพิธีวางศิลาฤกษ์)
4. ใบทอง นาก เงิน อย่างละ 3 ใบ
5. ทอง เงิน อย่างละ 9 เหรียญ
6. ทรายเสก 1 ชั้น
7. น้ำมนต์ 1 ชั้น (พร้อมกำห้ำก้า 1 กำ)
8. ด้ายสายสิญจน์ 1 ม้วนเล็ก
9. ทองคำเปลว 3 แผ่น
10. ผ้าแพรสีแดง ห่มเสา หรือผ้าขาวม้า 1 ผืน
11. หน่อกล้วย อ้อย อย่างละ 1 หน่อ

12. ไม้มงคล 9 ชนิด ได้แก่ กันเกรา ทรงบาดาล ชัยพฤกษ์ ราชพฤกษ์ ขนุน สักทอง ทองหลาง ไม้สี่สุก พยุง

13. แผ่นทอง นาก เงิน อย่างละ 1 แผ่น

14. ข้าวตอกดอกไม้ 1 ชั้น

ลำดับพิธีในการยกเสาเอก

การทำพิธียกเสาเอกก็มีหลายตำรา แล้วแต่ผู้ดำเนินพิธี แต่ในที่นี้เราจะอ้างอิงจาก “ศาสนพิธี” ในหนังสือพุทธศาสตร์ ปีที่ 43 อันดับที่ 1/2543 เช่นกัน โดยลำดับพิธีของการยกเสาเอกมีดังนี้

1. วางสายสิญจน์ เริ่มจากโต๊ะบูชาไปโต๊ะสังเวยขวา บริเวณสถานที่ก่อสร้างเข้าสู่เสาเอก (ก่อนเวลาฤกษ์พอสมควร)

2. จุดเทียนรูปที่โต๊ะหมู่บูชา อธิษฐานเพื่อเกิดสิริมงคล กราบพระ

3. จุดเทียนรูปที่โต๊ะสังเวย บูชาเทวดาให้คุ้มครอง

4. กล่าวสังเวยเทวดา

5. โปรยดอกไม้มงคล 9 ชนิด ลงในหลุมเสาเอก (ถ้ามี)

6. วางแผ่นทอง นาก เงินในหลุมเสาเอก (ถ้ามี)

7. นำใบทอง นาก เงิน และเหรียญทอง เงิน ลงขันหลุมแล้วนิมนต์พระสงฆ์ประพรมน้ำมนต์โปรยทรายเสกที่หลุมเสา

8. เจิมและปิดทองเสาเอก

9. ผูกหมอนกล้วย อ้อย และผ้าสีแดงหรือผ้าขาวม้าที่เสาเอก

10. ถือค้ายสายสิญจน์ พร้อมทั้งญาติมิตรผู้ร่วมพิธี

11. ช่วยกันยกเสาเอก จนตั้งเรียบร้อย (ขณะยกเสานั้นพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา) (ถ้ามี)

12. ไปรยข้าวตอกดอกไม้ลงหลุมเสาเอก พร้อมทั้งญาติมิตรผู้ร่วมพิธีเสร็จพิธี

- ถ้ายกเสาเอกในเดือน 1-2-3 เสาเอก อยู่ที่ศรีฐาน (ตะวันออกเฉียงเหนือ) จะอยู่ดีกินดี เป็นมหาสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัยเรือนนั้น

- ถ้ายกเสาเอกในเดือน 4 – 5 – 6 เสาเอก อยู่ที่ศอกาณย์ (ตะวันออกเฉียงใต้) จะเกิดโชคลาภ เป็นสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย

- ถ้ายกเสาเอกในเดือน 7 – 8 – 9 เสาเอก อยู่ที่ศหรีดี (ตะวันตกเฉียงใต้) ผู้อยู่อาศัยในเรือน ปลอดภัยไร้โรคภัย มีโชคลาภ

- ถ้ายกเสาเอกในเดือน 10 – 11 – 12 เสาเอก อยู่ที่ศพายัพ (ตะวันตกเฉียงเหนือ) จะเกิดสิริมงคล พ้นเคราะห์ภัย ไม่อับจน

13. เมื่อรูปที่โต๊ะสังเวงใหม่หมดดอก ให้ลาเครื่องสังเวงได้ว่า “เสสิ่ง มั่งคั่ง ยาจามิ”

14. หมอนกล้วย อ้อย เมื่อช่างเอาลงจากเสาแล้ว ให้นำไปปลูกไว้ในที่ต้องการ เพื่อเสี่ยงทายว่าจะงอกงามเพียงใด

- ถ้าจัดโต๊ะสังเวยไม่ได้ จะจัดเป็นสำหรับบูชาพระภูมิเจ้าที่ธรรมดาก็ได้ และสิ่งประกอบอื่นๆ ก็เลือกเอาเท่าที่จำเป็นและหาได้ง่าย

ปีที่ปลูกเรือนเสริมสิริมงคล

ปลูกเรือนปีชวดยกเสาเอก ให้เอาไม้ราชพฤกษ์ปักเสาหมุ่แรก ก่อนยกเสาเอกเพื่อเอาฤกษ์เอาชัย และโปรยดอกไม้ 3 สี สีที่เป็นสิริมงคล ดอกกุหลาบ ดอกรัก ดอกพุทธรักษา และบวงสรวงด้วย กล้วยที่เป็นมิ่งขวัญปีเกิด จะทำให้ อยู่เย็นเป็นสุข ทำมาหากินเจริญยิ่งขึ้น

ปลูกเรือนปีฉลู ยกเสาเอก เอากล้วยและผ้าขาว พันเสาเอก เอากิ่งมะตูม 3 กิ่ง ปักที่เสาเอก และบวงสรวงด้วยลูกตาล ขนมฝอยทอง จะทำให้มีแต่สิ่งดี ๆ เข้าบ้านและมีความสุขความเจริญ

ปลูกเรือนปีชลา ยกเสาเอก เอาข้าวสุก 3 กระหวง และน้ำ 3 ชั้น ชั้นเงิน ชั้นทอง ชั้นนาก รดที่ต้นเสาก่อนแล้วโปรย ดอกไม้ 3 ชนิด ดอกดาวเรือง ดอกรัก ดอกบานไม่รู้โรย เพื่อเป็นเคล็ดให้ร่ำรวย อยู่เย็นเป็นสุข

ปลูกเรือนปีเถาะ ยกเสาเอก เอาใบตะเคียน ใบเสียง ใบพราหมณ์ ต้นกล้วย 1 ต้น ห่อปลายเสา แล้วบวงสรวงด้วย หมูย่าง ปลาอย่า จะทำให้รุ่งเรือง

ปลูกเรือนปีมะโรง ยกเสาเอก เอาใบมะกรูด และกำยานพันปลายเสา ก่อนแล้วจึงยกเสาเอก แล้วโปรยดอกไม้มงคล 7 ชนิด ดอกรัก ให้รักใคร่กัน ดอกดาวเรือง ให้เจริญรุ่งเรือง ดอกบัว ให้มีคนนับถือ ดอกกุหลาบ ให้สุขสดชื่น ดอกบานไม่รู้โรย ให้มีมั่งมีอย่างไม่รู้โรย ดอกพุทธรักษา ให้พระคุ้มครอง ดอกมะลิ ให้อยู่เย็นเป็นสุข อธิษฐาน จะทำให้ร่ำรวย มั่งมี เป็นสุขตลอดไป

ปลูกเรือนปีมะเส็ง ยกเสาเอก เอาใบสิงห์ 2 กิ่ง ผูกที่ปลายเสา และข้าว 3 กระหวง รูปเทียนจุดบูชา ทั้งบูชาดอกกุหลาบ พวงมาลัย มะลิสด ดอกรัก น้ำเย็น 6 ชั้น แล้วพูดว่า มั่ง มี ศรี สุข โช่ จึงยกเสาเอก จะทำให้รุ่งเรืองขึ้น

ปลูกเรือนปีมะเมีย ยกเสาเอก เอาใบขี้เหล็ก กวาดตั้งแต่ปลายเสาถึงโคนเสา 3 ครั้ง แล้วเอาน้ำรดปลายเสา ให้อดใจรอจนถึงเวลาไก่ขัน และบวงสรวง กล้วย มะพร้าว ส้ม จงลงเสาเอก จึงจะร่มเย็นเป็นสุข

ปลูกเรือนปีมะแม ยกเสาเอก เอาใบเงิน 3 ใบ หมากผู้ 3 ใบ หมากเมีย 3 ใบ แล้วเอาใบทั้งกล้วยอ้อยใส่ลงไปในหลุม ก่อน แล้วจึงยกเสาเอก แล้วบวงสรวง กล้วย อ้อย มะพร้าว ขอพรจะเสริมสิริมงคลให้มีโชคลาภตลอดไป

ปลูกเรือนปิวอก ยกเสาเอก เอาเทียน 3 เล่ม แปะทองผูกข้างเสาด้านหัวนอนก่อน และนำใบเงิน ใบทอง ใบนาก ลงฐานหลุมแล้วจึงยกเสาเอก จะทำให้มีศรีสุข ตลอดกาล

ปลูกเรือนปี่ระกา ยกเสาเอก เอาข้าวตอกกับใบบัวบก มาใส่รองรับเอาไว้ในหลุมเสาเอก และเสารอง หรือใส่ให้ครบ 4 ทิศ จะเสริมมงคลให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข และบวงสรวงด้วย ข้าว แกง แอปเปิล ดอกบัวหลวง ขอพร จะทำให้มีศรีสุข

ปลูกเรือนปี่จ่อ ยกเสาเอก เอาข้าวตอกกับใบบัวบก มาใส่รองรับเอาไว้ในหลุมเสาเอก หรือใส่ให้ครบ 4 ทิศ และบูชา ด้วยดอกบัวหลวง จะทำให้มีคนอุปถัมภ์

ปลูกเรือนปี่กุน ยกเสาเอก เอาดอกขบา 1 ดอก และดอกบัวอีก 1 ดอก ใส่หลุมเสาเอก แล้วลงเสาเอก ฤกษ์ 9.09น. จะทำให้มีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

แหล่งที่มา

1. <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%5E%E0%B8%A2%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%BA%AA%E0%B8%2%E0%B9%80%E0%AD%E0%B8%81#.E0.B8.9E.E0.B8.8>

[4.E](#)
[0.B](#)
[8.98.E](#)
[0.B](#)
[8.B](#)
[5.E](#)
[0.B](#)
[8.A](#)
[2.E](#)
[0.B](#)
[8.81.E](#)
[0.B](#)
[9.80.E](#)
[0.B](#)
[8.AA.E](#)
[0.B](#)
[8.B](#)
[2.E](#)
[0.B](#)
[9.80.E](#)
[0.B](#)
[8.AD.E](#)
[0.B](#)
[8.81](#)

2. <http://www.89homebuilder.com/informativenessdetail.php?informativenessid=21>

3. <http://rewolf-nus.exteen.com/20080903/entry>